

Географія: Італія. Особливості ЕГП країни, вплив його на розвиток господарства. Природно-сировинна база. Населення, міста. Галузева структура господарства Італії, її територіальні відмінності. Значення зовнішнього ринку для розвитку країни

Історія Італії сягає за 2500 років. На її теренах виникли католицизм і папство. Але як держава сучасного світу вона утворилася в 1870 р., коли було об'єднано розрізнені до цього території. Нині Італія посідає 6-те місце серед країн «Великої сімки». Італія — член ЄС (з 1957 р.), НАТО.

Географічне положення. Італія розташована в південній частині Європи на Апеннінському півострові та островах Сицилія і Сардинія. Її територію омивають води Середземного моря, що сприяє розвитку торговельно-економічних відносин з країнами Південної Європи, Близького Сходу та Північної Африки. Туніська протока завширшки 148 км відокремлює Італію від Північної Африки.

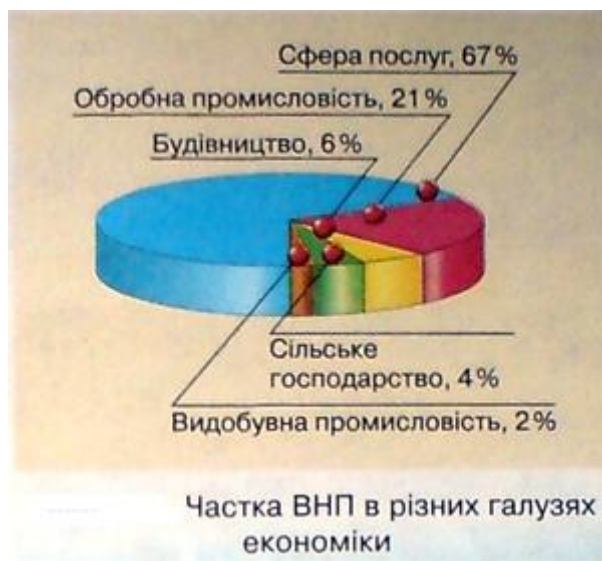
Форма правління і державний устрій. Італія — парламентська республіка. Глава держави — президент. Законодавчий орган — двопалатний парламент (сенат і палата депутатів). За адміністративно-територіальним поділом до складу країни входять 20 областей, які поділяються на 103 провінції. На території Італії розташовані дві карликові держави Європи: Сан-Марино та Ватикан.

Природні умови та ресурси. Майже 80% території країни займають гори: на півночі — Альпи, уздовж усього півострова — Апеннінські гори. На Сицилії височить вулкан Етна — один із найактивніших вулканів світу. На півночі Італії значну площу займає Паданська рівнина. На більшій частині території країни переважає м'який клімат, але в горах бувають суворі й досить снігові зими. Для півдня Італії характерний субтропічний середземноморський клімат. Італійська Рив'єра славиться відомими на весь світ курортами. Лісові ресурси зосереджені в гірській місцевості (29% площі), 8% з них перебувають під охороною держави. У країні створено 5 національних парків. Водні ресурси забезпечують річки По, Тибр, Арно та озера, найбільші з яких — альпійські. Родючі ґрунти Паданської рівнини на узбережжі Адріатичного моря та на сході інтенсивно використовуються в сільському господарстві. Країна небагата на корисні копалини. Запаси палива є незначними: кам'яне (о. Сардинія), буре (центральна частина Апеннін, Паданська рівнина) вугілля, нафта і газ (о. Сицилія, узбережжя Адріатичного моря). Невеликими є і запаси залізних руд, руд, що містять кольорові метали: бокситів, свинцево-цинкових, молібденових, ртутних. Є досить значні запаси самородної сірки, калійної та кам'яної солей. В Італії добувають всесвітньо відомий білий та рожевий мармур. У промисловому виробництві Італії використовують здебільшого імпортовану сировину.

Населення. Середня густота населення Італії — 190 осіб на 1 км². Населення розміщене досить нерівномірно. Найбільшою мірою заселені Паданська рівнина та західне узбережжя (500 — 1000 осіб на 1 км²). Більшість людей проживають у міських агломераціях (70 %), серед яких найбільшими є Римська, Міланська, Неапольська, Туринська. Багато міст Італії існують понад 2000 років і мають славу історію, що надає великі можливості для розвитку міжнародного туризму. Серед жителів країни 98 % — італійці, а національні меншини (албанці, греки, французи та ін.) проживають переважно на прикордонних територіях. Річний приріст населення низький — 0,2 %. Пануюча релігія — християнство (католицизм). У Римі з 1929 р. існує незалежна держава Ватикан — штаб-квартира римсько-католицької церкви.

Господарство. Італія — одна із семи високорозвинутих країн світу. Основними галузями спеціалізації економіки є машинобудування, кольорова металургія, -хімічна, харчова та легка промисловість. Значно розвинуті також енергетика, чорна металургія, рибальство та землеробство. Як видно з діаграми, важливу частину італійської економіки становлять не галузі

матеріального виробництва, а сфера обслуговування (освіта, охорона здоров'я, юридична, фінансова справа, органи управління, туризм). Для господарства характерною є диспропорція у розвитку між промисловою північною та аграрною південною частинами країни. Електроенергетика забезпечує потреби держави в електроенергії. ТЕС, які дають найбільшу частину від усієї електроенергії, що виробляють в країні, використовують продукцію нафтопереробних заводів, розміщених переважно в центрі Італії та на узбережжях Лігурійського, Тірренського, Адріатичного морів. Більшість ГЕС розташована на півночі країни, в Альпах. АЕС розміщено поблизу великих промислових центрів, таких як Рим, Мілан, Турин. Найбільшими центрами чорної металургії є Неаполь, Таранто, Генуя та ін. Вони працюють переважно на привізній сировині. З галузей кольорової металургії розвинуте виробництво алюмінію та магнію. Основні підприємства розміщені на півночі, біля ГЕС. Виробництво свинцю зосереджено на о. Сардинія та в Тоскані, цинку й міді — на півночі Італії, ртуті — у Тоскані.

Машинобудування - основна галузь промисловості країни. В його структурі провідними є автомобілебудування (Турин, Мілан, Неаполь, Модена), суднобудування (Неаполь, Генуя, Трієст), верстатобудування (Флоренція, Мілан, Турин), електротехнічне виробництво (Мілан, Турин, Рим, Неаполь), авіабудування (Неаполь, Палермо, Турин).

Хімічна промисловість — одна з найрозвинутіших та монополізованих галузей країни. Вона використовує переважно власну сировину і виробляє мінеральні добрива, кислоти, синтетичні волокна, фарби, пластмаси тощо.

Легку можна віднести до найстаріших галузей. У текстильній промисловості використовують імпортовану сировину (вовна і бавовна). Розвинута шкіряно-взуттєва галузь. Мілан вважається міжнародним центром моди. Італійський одяг, шкіряні вироби високо цінують у світі.

З галузей харчової промисловості розвинуті борошномельна, маслобійна, виноробна, цукрова, олійна. Їх продукція повністю задовольняє потреби населення, крім того, вона експортується.

У сільському господарстві основною галуззю є рослинництво. Із зернових на півдні країни вирощують тверді сорти пшениці, кукурудзу, ячмінь, просо, гречку. З технічних культур найбільші площі займають цукрові буряки і тютюн. Чималу роль відіграють садівництво та виноградарство. З вирощування оливок та апельсинів країна посідає 1-ше місце у світі. Італійські лимони становлять 80 % річного європейського врожаю, їх експортують майже в усі країни Європи. У садах Італії ростуть мигдаль, горіхи, яблука. З виробництва вина Італія посідає одне з перших місць у світі. Тваринництво спеціалізується на розведенні великої рогатої худоби молочно-м'ясного напрямку, свиней, овець та кіз. Італія має великий риболовецький флот, який займається здебільшого виловом тунця, сардин у Середземному морі.

Транспорт є добре розвинутим. Основне навантаження у зовнішніх перевезеннях припадає на морський транспорт (90%). Значну роль відіграють порти: Генуя, Неаполь, Рим, Трієст, Венеція. Внутрішні перевезення, в основному, забезпечує автотранспорт. Відома своєю потужністю автострада «Сонце»: Мілан — Рим — Неаполь. Залізниці, що пролягли вздовж західного і східного узбережжів країни, здійснюють також внутрішні перевезення. Але становище на залізницях Італії нині вважають критичним, оскільки немає сучасних, модернізованих залізничних колій, а рухомий склад — застарілий. У країні налічується понад

30 діючих аеропортів, найбільші — в Римі та Мілані. Поромні переправи підтримують зв'язки з островами та Грецією. Через країну проходять нафто- і газопроводи.

Зовнішньоекономічні зв'язки. Майже 90% усього експорту країни припадають на товари промислового виробництва (прокат, автомобілі, верстати, трактори, електротехніка, хімікати, меблі, текстиль, взуття, одяг, харчові продукти, оливки, вино, макаронні вироби). В імпорті переважають паливо та сировина. Основними торговими партнерами Італії є країни ЄС, США. Розвиток туризму зумовлений географічним положенням, субтропічним кліматом, наявністю великої кількості пам'яток культури і багатою історією. Італія посідає 3-тє місце в світі за кількістю туристів, які її відвідують (150 млн осіб), і одержує від міжнародного туризму значні прибутки (близько 22 млн доларів США). Популярними туристичними об'єктами є Альпи та Лігурійське узбережжя, а також стародавній Рим, культурні центри Мілан, Флоренція, Венеція, Неаполь, Генуя. Частка товарообміну Італії з Україною становить 2,1 %.